

załącznik do Uchwały nr XIX-164-08
Rady Miejskiej w Andrychowie
z dnia 27 marca 2008r.

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH
AZBEST DLA GMINY ANDRYCHÓW
NA LATA 2008-2032**

Andrychów, marzec 2008

I. Wprowadzenie.

14 maja 2002r Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”

Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia terytorium Polski z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest do 2032 roku ,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest stosowanych w Unii Europejskiej.

Azbest to nazwa kilku krzemianów, które występują w przyrodzie, mają strukturę włóknistą i budowę krystaliczną. Jest 6 typów azbestów: chryzotyl - minerał skałotwórczy z grupy serpentynów oraz 5 minerałów z grupy amfiboli: amozyt, krokidolit, tremolit, aktynolit i antofyllit.

Azbest posiada unikalne właściwości chemiczne i fizyczne. Właściwości termoizolacyjne i dźwiękochłonne, wytrzymałość na rozciąganie, elastyczność, a także odporność niektórych odmian azbestu na działanie kwasów, alkaliów i wody morskiej czynią zeń surowiec o szerokim zastosowaniu w ogromnej ilości opisanych technologii. 60-80% azbestu zużywane było do produkcji wyrobów azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie. Był również stosowany do produkcji wyrobów włókienniczych, przędzy, sznurów, szczeliw, wyrobów ciernych, takich jak: klocki hamulcowe, tarcze sprzęgłowe, wyrobów hydroizolacyjnych: lepiki, papy dachowe, płytki podłogowe, do filtrów w przemyśle piwowarskim i farmaceutycznym oraz wojskowych masek p/gazowych.

W Polsce nie występują złoża azbestu nadające się do górniczej eksploatacji. Azbest stosowany dawniej do produkcji w naszym kraju, importowano głównie z byłego ZSRR i Kanady. W latach 70-tych ubiegłego wieku, sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie, który wykorzystywano przede wszystkim do wyrobu materiałów budowlanych, pokryć dachowych oraz elewacji budynków.

W Polsce produkowano następujące wyroby i materiały zawierające azbest:

a) wyroby azbestowo-cementowe

- płyty płaskie prasowane tzw. szablony lub płyty "karo"
- płyty faliste i gąsiorzy nieprasowane,
- płyty płaskie prasowane okładzinowe,
- rury bezciśnieniowe (kanalizacyjne),
- rury ciśnieniowe,
- kształtki kanalizacyjne,
- kształtki do przewodów wentylacyjnych,
- płytki "PACE" oraz kształtki a-c prasowane nie impregnowane dla elektroniki,

b) inne wyroby i materiały zawierające azbest

- tektura i sznury azbestowe,

- tkaniny azbestowe,
- masy i kity uszczelniające,
- masy ogniotrwałe i termoizolacyjne zaprawy,
- płyty i masy torkretowe (w większości importowane),
- uszczelki

Szacuje się, że w Polsce znajduje się zabudowanych ok. 1.350 mln m² płyt dachowych i elewacyjnych, oraz około 600 tys. ton innych wyrobów zawierających azbest jak np. rury, kształtki, obudowy itp.

Łącznie stanowi to około 15,5 milionów ton przyszłych odpadów niebezpiecznych.

II . Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego.

Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi - badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Należy podkreślić, że azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Dopóki jednak włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia.

Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Skręcone włókna chryzotyłu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu, nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko wystąpienia szeregu chorób układu oddechowego.

Pojawianie się patologii będących następstwem ekspozycji na pył azbestu jest zależne od rodzaju ekspozycji. W narażeniu na pył azbestu wyróżnia się ekspozycję zawodową, parazawodową i środowiskową. Różnią się one w sposób istotny wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, a co za tym idzie skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych nowotworów złośliwych. Narażenie zawodowe na pył azbestu może być przyczyną następujących chorób: *pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuca*

i *międzybłoniaków*. W ekspozycji parazawodowej i środowiskowej na pył azbestu praktycznie głównym skutkiem, który należy brać pod uwagę jest *międzybłoniak opłucnej*. W zależności od poziomu ekspozycji może być również obserwowany wzrost *ryzyka raka płuca*.

Doniesienia kliniczne i epidemiologiczne sugerują, że z azbestem może być również związane występowanie innych nowotworów: *krtani, żołądka i jelit, trzustki, jajnika* oraz *chłoniaków*. Jednak zwiększenie ryzyka w tych grupach nowotworów nie jest wystarczająco pewne, ze względu na rozbieżność wyników w różnych badaniach można je określać jedynie jako prawdopodobne.

Nie ma natomiast dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia.

III. Cele i zadania Programu.

Podstawowym Celem Programu jest:

- ➔ **stopniowe usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Andrychów,**
- ➔ **wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu.**

Osiągając ten cel gmina Andrychów przyczyni się do realizacji zobowiązania, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie terenu państwa z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku.

Gmina Andrychów zakłada usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy do 2032 roku.

W tym celu Program zakłada realizację następujących zadań:

1. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
2. Utworzenie bazy danych w oparciu o rejestr wniosków.
3. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
4. Mobilizowanie właścicieli obiektów przemysłowych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
5. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu Gminy na realizację Programu.
6. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz obiektów użyteczności publicznej.
7. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
8. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.
9. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych, użyteczności publicznej i innych będących własnością Gminy.
10. Wymiana rur wodociągowych z azbestu.

11. Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
12. Oczyszczenie w miarę potrzeb terenów miejskich i innych terenów publicznych z odpadów azbestowych.
13. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
14. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

IV. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Andrychów.

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych Burmistrzowi Andrychowa przez właścicieli i zarządców nieruchomości określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie gminy Andrychów. Do dnia 03.03.2008r. takich zgłoszeń dokonało 384 właścicieli nieruchomości jednorodzinnych. Dodatkowo otrzymano informacje o ilości i miejscach występowania azbestu na terenach zarządzanych przez ASML-W w Andrychowie, ZGM w Andrychowie, wspólnoty mieszkaniowe, placówki oświatowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, ZWiK Sp z o.o. w Andrychowie, ZGK Sp. z o.o. w Andrychowie, parafie, użytkowników ogródków działkowych. Zebrane informacje przedstawiono w poniższych tabelach. Należy jednak podkreślić, iż pomimo szerokiego rozpropagowania informacji o potrzebie zgłaszania faktu posiadania wyrobów zawierających azbest, część mieszkańców nie zrealizowała tego obowiązku.

A) nieruchomości jednorodzinne

Ilość złożonych informacji wraz z określonym stopniem pilności wymiany wyrobu zawierającego azbest

Lp.	Miejscowość	Ilość złożonych informacji wraz z ocenami	Stopień pilności I	Stopień pilności II	Stopień pilności III
1	Andrychów	44	1	17	26
2	Roczyny	69	3	27	39
3	Targanice	60	4	23	33
4	Inwałd	48	1	17	30
5	Brzezinka	16	1	6	9
6	Zagórnik	55	1	27	27
7	Rzyki	36	2	17	17
8	Sułkowice	56	4	21	31
	RAZEM	384	17	155	212

Gdzie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Pomocy Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71, poz. 649):

Stopień pilności I oznacza konieczność wymiany lub naprawy wyrobu.

Stopień pilności II oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie jednego roku.

Stopień pilności III oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie do 5 lat.

Ilość materiałów zawierających azbest z podziałem na rodzaje wyrobu

Lp.	Miejscowość	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie (m ²)	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa (m ²)	Rury i łącz azbestowo-cementowe (m)	Inne wyroby zawierające azbest	RAZEM
1	Andrychów	2160	2791	0	0	4951
2	Roczyny	4366	4939	4	0	9305
3	Targanice	3710	6035	0	0	9745
4	Inwałd	3250	3563	0	0	6813
5	Brzezinka	2094	970	0	0	3064
6	Zagórnik	3257	4416	0	0	7673
7	Rzyki	3463	2053	0	0	5516
8	Sułkowice	5094	3025	0	0	8119
	RAZEM	27394	27792	4	0	55186

B) budynki wielorodzinne

Ilość złożonych informacji wraz z określonym stopniem pilności wymiany wyrobu zawierającego azbest

Lp.	Miejscowość	Ilość złożonych informacji wraz z ocenami	Stopień pilności I	Stopień pilności II	Stopień pilności III
1	Andrychów	7	0	5	2
2	Inwałd	1	0	1	0
	RAZEM	8	0	6	2

Ilość materiałów zawierających azbest z podziałem na rodzaje wyrobu

Lp.	Miejscowość	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie (m ²)	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa (m ²)	Rury i łącz azbestowo-cementowe (m)	Inne wyroby zawierające azbest	RAZEM
1	Andrychów	0	1711	0	0	1711
2	Inwałd	0	368	0	0	368
	RAZEM	0	2079	0	0	2079

C) inne obiekty

Ilość złożonych informacji wraz z określonym stopniem pilności wymiany wyrobu zawierającego azbest .

Miejscowość	Ilość złożonych informacji wraz z ocenami	Stopień pilności I	Stopień pilności II	Stopień pilności III
Obiekty użyteczności publicznej	3	0	1	2
Obiekty związane z działalnością gospodarczą (m.in. sklepy, wiaty, magazyny, rurociągi)	19	0	9	10
Pozostałe obiekty (ogrodów działkowych)	10	0	3	7
RAZEM	32	0	13	19

Ilość materiałów zawierających azbest z podziałem na rodzaje wyrobu

Rodzaj budynku	Płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie (m ²)	Płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa (m ²)	Rury i łącz azbestowo-cementowe (kg)	Inne wyroby zawierające azbest (koc azbestowy(m ²))	Szczeliwa azbestowe (kg)	RAZEM (m ²)	RAZEM (kg)
Obiekty użyteczności publicznej	0	152		4		76	
Obiekty związane z działalnością gospodarczą (m.in. sklepy, wiaty, magazyny, rurociągi)	0	15995,25	1500	0	500	15995,25	2000
Pozostałe obiekty (budynki ogrodów działkowych)	45	336	0	0		381	
RAZEM	45	16483,25	1500	4	500	16452,25	2000

Z analizy przedłożonych informacji wynika, że na terenie naszej gminy praktycznie prawie w całości azbest występuje w postaci płyt azbestowo-cementowych stosowanych w budownictwie.

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest, jest dostępny w Wydziale Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Urzędu Miejskiego w Andrychowie.

V. Finansowe aspekty realizacji Programu.

Stosowanie przez kolejne lata wyrobów azbestowych w budownictwie wpłynęło na jego nagromadzenie w gospodarstwach i obiektach budowlanych. Obecnie wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest jest procesem kosztownym i wieloletnim. Nie można również założyć równomiernego realizowania Programu.

Tempo usuwania azbestu w gminie zależy przede wszystkim od:

- stopnia upowszechnienia celowości eliminacji azbestu wśród mieszkańców,
- sytuacji finansowej społeczeństwa,
- wprowadzenia motywacyjnej polityki finansowej przez gminę i inne instytucje zewnętrzne,
- wieku wyrobu z azbestu (wraz z upływem czasu stan wyrobów zawierających azbest będzie ulegał stopniowemu pogorszeniu, spowodować to może kumulację odpadów azbestowych pod koniec realizacji Programu w latach 2020-2032).

Gmina Andrychów już od 2003 r. udziela pomocy osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym poprzez sfinansowanie kosztów:

- załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest,
- transportu tych odpadów,
- ich składowania i utylizacji

Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest i nakłady poniesione przez gminę obrazuje poniższa tabela.

Ilość zebranych wyrobów zawierających azbest

Wyszczególnienie	Rok					RAZEM
	2003	2004	2005	2006	2007	
Ilość (Mg)	36,94	43,62	63,42	74,2	114,44	332,62
Poniesione koszty (zł.)	19711,35	23803,43	23886,51	27946,68	42000	137347,97
Ilość zrealizowanych wniosków (szt.)	22	26	40	51	103	242

Pomoc finansowa gminy jest realizowana w ramach środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ze względu na fakt, że przeważająca część mieszkańców (76%) nie potrafiła precyzyjnie określić przewidywanego terminu likwidacji wyrobów zawierających azbest i deklarowała graniczny termin t.j. do 2032 r., a także mając na uwadze to, że pewna część właścicieli nieruchomości nie złożyła stosownej informacji, proponuje się szacować wielkość niezbędnych do zabezpieczenia środków finansowych na poziomie 2006r. t.j. w wysokości ok. 45.000 zł/rocznie, z zastrzeżeniem, że w przypadku większego zainteresowania, kwota ta może zostać zwiększona.

Deklarowany przez właścicieli nieruchomości jednorodzinnych termin demontażu wyrobów zawierających azbest

Demontaż w latach 2008-2010	Demontaż w latach 2011-2015	Demontaż do roku 2032
8	4	32
15	4	50
8	4	48
10	2	36
2	1	13
8	5	42
6	0	30
9	6	41
66	26	292

VI. Harmonogram realizacji Programu .

Lp.	Działanie	okres realizacji
1.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli instalacji i innych wyrobów zawierających azbest	przez cały okres realizacji Programu
2.	Aktualizacja bazy danych o wyrobach zawierających azbest	przez cały okres realizacji Programu
3.	Odbiór na koszt Gminy odpadów zawierających azbest z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz innych właścicieli zasobów mieszkaniowych, a także z budynków użyteczności publicznej	przez cały okres realizacji Programu

4.	Usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów stanowiących własność gminy	do 2013
5.	Monitorowanie realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Andrychów na lata 2008-2032	co 5 lat
6.	Przedstawianie Radzie Miejskiej w Andrychowie sprawozdania z przebiegu realizacji Programu	raz w roku

VII. Wskaźniki monitorowania Programu.

Lp.	Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary
1.	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy w kolejnych latach realizacji Programu	kg/m ²
2.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przez realizacją Programu	%
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji Programu	%
4.	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok
5.	Ilość zinwentaryzowanych dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.
6.	Ilość zlikwidowanych dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest	szt.

VIII. Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest .

Od 1997 r., na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. - Dz.U. z 2004r. Nr 3 poz. 20 z óżn. zm.)). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń), regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej:

Obowiązki gminy i powiatu :

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),
- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właściciele i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub burmistrzowi gminy (dot. osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o :
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,

- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy,
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

IX. Podsumowanie .

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza, co jest niebezpieczne dla zdrowia. Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez odpowiednie instytucje skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w suwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające

z nieprawidłowego ich prowadzenia.

Mamy nadzieję, że upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach, Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli też lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, bardziej precyzyjnie, planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia i tym samym zrealizować podstawowy cel Programu.

X. Załączniki

Załącznik nr 1

Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest w województwie małopolskim:

NAZWA	ADRES	WŁAŚCICIEL	ZARZADZAJĄCY
Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne „Za rzeką Biała” (sektor C-3 dla odpadów azbestowych)	Tarnów, ul. Czysta	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów
Składowisko komunalne w Ujkowie Starym (sektor odpadów azbestowych)	Ujków Stary, gm. Bolesław	Gmina Bolesław	Zakład Gospodarki Komunalnej BOLESŁAW Sp. z o.o., ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław

Załącznik nr 2

Wykaz podstawowych aktów prawnych regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

I. Ustawy

1. **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane** (t. j. - Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.). W przypadku występowania azbestu (Art. 30 ust. 3) właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykułu, jeśli ich realizacja m.in. może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska bądź pogorszenie warunków zdrowotno - sanitarnych.

2. **Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest** (t. j. - Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.) zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo - cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki

w drodze rozporządzenia. Ustawa reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.). Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t. j. - Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm).

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawa określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.

5. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. - Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz.150). Zgodnie z art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu.

6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.). Ustawa reguluje sposób postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. Art. 54 ustawy odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska - sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

7. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady

przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

II. Rozporządzenia:

- 1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).**
- 2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).**
- 3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).**
- 4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)**
- 5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 30, poz. 213).**
- 6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 260, poz. 2176).**
- 7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat i sposobu przedstawiania tych informacji i danych (Dz. U. Nr 252, poz. 2128).**
- 8. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595 z późn. zm.).**
- 9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833 z późn. zm.).**
- 10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12).**
- 11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).**
- 12. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie**

zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)

13. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.).

14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).

15. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).

18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.).

19. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553 z późn. zm.).

20. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

21. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.).

22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).

23. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).

24. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553 z późn. zm.).

III. Zarządzenia

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)

Załącznik Nr 3

Wykaz przedsiębiorców posiadających zatwierdzony przez Starostę Powiatu Wadowickiego program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest, wytwarzanymi na terenie gmin powiatu wadowickiego na podstawie art. 17 ustawy o odpadach (t. j. - Dz. U. z 2007 r. nr 39, poz.251) – stan na dzień 31.12.2007 r.

- Wytwórnia Elementów Kominowych "TARNAWA" s.c.
ul. Mościckiego 197 d
33 -100 Tarnów
- Firma Remontowo- Budowlana "RAGAR"
os. 1000-lecia 35/16
31-610 Kraków
- Firma Remontowo-Budowlana UTIL
Stanisław Zacłona, Ryczówek
ul. Dolna 8,
32-311 Rodaki
- "EKOCHEM-EKOSERWICE" Sp.z o.o.
al. Kościuszki 99
90-441 Łódź
- Zakład Remontowo-Budowlany
Marek Malec
ul.Grunwaldzka 1
28-100 Busko-Zdrój
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "WAR-NO" Sp. z o.o.
ul. Ciepłownicza 26
31-587 Kraków
- "MERITUM" Sprzedaż Materiałów Budowlanych
ul. Popiełuszki 13
23-050 Skawina
- Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu "CARO"
ul. Bohaterów Monte Cassino 4/12
22-400 Zamość
- Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych
"TERMOEKSPORT" ul. Żurawia 24/7
00-515 Warszawa
- P.P.H.U. "GRAMA" Piotr Grabowski
os. Gen. Maczka 17/5
37-100 Łańcut
- Autoryzowany Zakład Ogólnobudowlany
Danuta i Piotr Gawlik
ul. Kresowa 27
43-400 Cieszyn
- Wadowicka Usługowa Spółdzielnia Pracy
ul. Kochanowskiego 3
34-100 Wadowice

- Firma Budowlano-Remontowa „Everest” Spółka Jawna
W.Gryłko, K. Papuga,

ul. Kościuszki 16
- „ALGADER HOFMAN” Spółka z o.o
ul. Wólczyńska 133, budynek 11 B
01-919 Warszawa
- Przedsiębiorstwo Budownictwo Lądowego MJ Sp. z o.o.
Reguły ,ul. Graniczna 6,
05-816 Michałowice
- Firma „ARNIKA” Sp. z o.o.
ul. St. Mielnickiego 15
43-300 Bielsko – Biała
- Zakład Usługowy „ECO – ROCK” Spółka Jawna
ul. Chemików 1
32-600 Oświęcim
- Firma Remontowo – Budowlana „UTIL” S
Stanisław Zaćlona
Ryczówek, ul. Dolna 8
32 - 310 Klucze
- Zakład Utylizacji Odpadów Przemysłowych
Zygmunt Pacanowski
ul. Mrozowa 9 A
31-752 Kraków
- Zakład Remontowo – Budowlany „AMBROŻY” Spółka Jawna
Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży
ul. Meissnera 1/3 lok. 222
03-982 Warszawa
- „HYDROGEOTECHNIKA” Sp. z o.o.
ul. Ściegiennego 262 A
25-116 Kielce
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
ul. Batorego 24
34-120 Amdrychów
- „EkoNaft” Sp. z o. o.
32-540 Trzebinia
- „SINTAC - POLSKA” Sp. z o. o.
ul. Armii Krajowej 86
05-075 Warszawa – Wesola
- Przedsiębiorstw Produkcyjno – Handlowo – Usługowe
„ABBA – EKOMED” Sp. z o. o.
ul. Moniuszki 11/13
87-100 Toruń
- Firma „Transport – Metalurgia” Sp. z o. o.
ul. Reymonta 62
97-500 Radomsko
- Firma Handlowo – Produkcyjno - Usługowa „JUKAM”
Maciej Plewa
ul. Jagiellońska 95
34-450 Krościenko
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowego „JUKO” Jerzy Szczukocki
ul. 1 - go Maja 25
97-300 Piotrków Trzbunalski
- P.P.U. "MATIK" S.A.
ul. Mickiewicza 31
32-800 Brzesko

- „ALBEKO” Sieger Sp. J.
87-510 Kotowy, gm. Skrwilno
- „CLIMBEX”
Kaczmarek, Kantorski Spółka Jawna
46-021 Brzezie k/Opola
- „ENERGE” Sp. z o.o.
ul. Płaszowska 11
32-005 Niepołomice
- Firma Handlowo – Usługowa „PROJEKT – BUD” Edyta Psut
ul. Podwale 17
00-252 Warszawa
- Firma Handlowo – Usługowa „PROZBUD” Zdzisława Woszczek,
ul. Kapelanka 11
30 - 347 Kraków
- Przedsiębiorstwo Projektowo – Budowlane „MABAL”
os. Dywizjony 303 11/100a
31-872 Kraków
- „POLONICA” Sp. z o. o.
ul. 1 Maja 191
25 - 655 Kielce
- P.P.U. „MATIK” S.A.
ul. Mickiewicza 31
32 – 800 Brzesko
- P.P.U. „TEMIPOL” Sp. z o. o.
ul. Konduktorska 42
40 – 155 Katowice
- Przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowe „KOZAK”
Zdzisław Kozak
ul. Łęgi 2
01 – 329 Warszawa
- „Spe – Bau” Sp. z o.o. Specjalistyczne prace budowlane
ul. Grabiszyńska 163
53 - 439 Wrocław
- „EKO – GWAJM” Spółka z o. o.
ul. Kościuszki 212
42 – 440 Ogrodzieniec
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „EKO - MIX”
ul. Grabiszyńska 163
50 – 950 Wrocław